

سیمای سالمندان استان گیلان

ویژگیهای اجتماعی، اقتصادی و سلامتی

مؤلفان:

دکتر محمد عباسی کاکرودی - فرخنده فرزد - دکتر فرحناز پاکدامن

زیر نظر:

دکتر ارسلان داداشی - معاون بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی استان گیلان

مجری:

معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی گیلان

گروه سلامت جمعیت و خانواده - واحد زنان و سالمندان

۱۳۸۵

شناسه کتاب:

سرشناسنامه: عباسی کاکرودی، محمد، ۱۳۴۷

عنوان و نام پدیدآور: سیمای سالمندان استان گیلان (ویژگیهای اجتماعی، اقتصادی و سلامتی) - ۱۳۸۵

مولفان محمد عباسی کاکرودی، فرخنده فرزد، فرحناز پاکدامن؛ زیر نظر ارسلان داداشی؛ مجری

معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی گیلان

مشخصات نشر: رشت، انتشارات گیلان ۱۳۹۰

مشخصات ظاهری: ۱۸۴ ص: جدول

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۶۶۸۱-۴۱-۵

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: سالمندان، ایران، گیلان

موضوع: سالمندان، ایران، گیلان، بهداشت

موضوع: سالمندان، ایران، گیلان، وضع اجتماعی

موضوع: سالمندان، ایران، گیلان، وضع اقتصادی

شناسه افزوده: فرزد، فرخنده ۱۳۳۷

شناسه افزوده: پاکدامن، فرحناز ۱۳۴۶

شناسه افزوده: داداشی، ارسلان

شناسه افزوده: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان گیلان، معاونت بهداشتی، گروه

سلامت جمعیت و خانواده، واحد زنان

ناشر: انتشارات گیلان

رده بندی کنگره: ۹۱۳۹۰ گ ۹۵ الف / HV 1484

رده بندی دیویی: ۳۰۵ / ۲۶۰۹۵۵۲۳

شماره کتابشناسی ملی: ۲۲۶۱۶۱۰

میت : ۳۰۰ تون

انتشارات گیلان

«و خدای تو حکم فرموده که جز او را نپرستید و بر پدر و مادر نیکویی کنید، هر گاه یکی از آن دو (پدر و مادر) یا هر دو، نزد تو به سن پیری و سالمندی رسیدند، به آنان اف مگو، آنان را طرد مکن و به آنان سخن کریمانه بگو و بال فروتنی را از روی رحمت و شفقت برای آنان بگستر و بگو: پروردگارا همان گونه که مرا در خردسالی ام تربیت کردند، تو نیز بر آنان رحمت آور.»

«سوره اسراء آیه ۲۳/۲۴»

تقدیم به همه سالمندان و خانواده های محترمشان که با صبر، فروتنی و محبت در طول مراحل پرشگری با ما همکاری کرده و با آغوش باز ما را در خانه هایشان پذیرفتند.

امید است با تاسی از تعالیم دین مبین اسلام، همیشه و در همه جا به سالمندان و سالخوردگان اکرام و احترام نماییم:

«هم از آنان درس گیریم، و هم آنان را دست گیریم.»

افراد فعال در طرح و اجرا تحقیق

مدیران و مجریان طرح:

دکتر محمد عباسی کاکرودی - MD - رئیس گروه تغذیه، بهداشت و تنظیم خانواده معاونت بهداشتی استان گیلان

فرخنده فرزد - کارشناس مسئول واحد زنان و سالمندان معاونت بهداشتی استان گیلان
دکتر فرحناز پاکدامن - MD - کارشناس گروه بهداشت خانواده معاونت بهداشتی استان گیلان

مشاور آماری طرح:

دکتر علینقی کریمی -MD-MPI- مدیر گروه سلامت دهان و دندان و مدارس معاونت بهداشتی استان گیلان

مشاوره اجرایی طرح:

دکتر ارسلان داداشی - معاون بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی استان گیلان

ناظرین و پرسشگران طرح:

کارشناسان مسئول بهداشت خانواده و کارشناسان برنامه سالمندان شهرستانهای استان:
دکتر افروز نیک پور، سیده ربابه حسنی، سهیلا جعفری، مهتاب معافی نژاد، عاطفه سوده سرابی، زهرانیک صفت، منیره مالکین پرست، ثریا زاهدی، پروانه دلخوش، نسرین روحانی، زهره شفیعی، ام البنین سجودی، ناهید قریب پارسا، معصومه عباس زاده، فضیله مطلبی، زهرا آقایی، الهام جعفرزاده، عالیہ کاظمی، زهره عابدی، نینسا بشارتی، نرجس پرویز فرزام، فریده بیطمع، فاطمه پرویز بشمنی، خدیجه گلرخ قربانی، شهلا رحیمی

با تشکر از همکاری:

دکتر حسین رحیمی - معاون فنی معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی گیلان
دکتر حسن کاوکپور - معاون اجرایی معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی گیلان
مدیران محترم شبکه و مراکز بهداشت شهرستانهای استان گیلان

فهرست

موضوع	صفحه
پیش گفتار.....	۳
کلیات.....	۵
موقعیت استان گیلان.....	۳۷
اهداف.....	۳۹
مواد و روشها.....	۴۰
یافته ها.....	۴۱
نتایج.....	۱۲۱
پوست ها.....	۱۳۳
منابع.....	۱۷۱

بسمه تعالی

تحولات جمعیتی سده اخیر در جهان تصاویر متنوعی از وضعیت جوامع بشری نشان داده است، به طوری که برخی از کشورها با معضلات افزایش و برخی با مشکلات کاهش جمعیت، جوامعی با پدیده جمعیت جوان و جوامعی نیز با پدیده سالمندی مواجهند، که هریک مختصات، نیازها و مشکلات ویژه خود را به همراه دارد. اما آنچه که شایان تعمق است، روندی است که در آینده نه چندان دور نتایج آن در سراسر جهان خودنمایی کرده و آن پدیده سالمندی است.

به گفته صاحب نظران، کاهش مولید و افزایش طول عمر دو جریانی است که این پدیده را ایجاد و این دو خود از نتایج توسعه یافتگی جوامع به شمار می آیند. بهبود شرایط اقتصادی-اجتماعی و ارتقاء وضعیت بهداشت، تغذیه، مسکن و پیشرفت دانش و فناوری پزشکی از عوامل عمده افزایش امید به زندگی محسوب میگردند. این تحولات همراه با موفقیت روشهای نوین کنترل مولید سبب افزایش، نسبت سالمندان به کل جمعیت شده است.

علی رغم اینکه پدیده پیر شدن جمعیت از نتایج مثبت توسعه به شمار می آید، لیکن اگر برای مواجهه با آن در جهان توسعه یافته آماده نباشیم، عوارض و پیامدهای منفی بسیاری را در پی خواهد داشت. هم چنین توجه به این نکته ضروری است که پدیده سالمندی مسأله جامعه ما نیز می باشد. هر چند هنوز مشکلات آن به صورت حاد نمایان نگردیده، ولی مسأله در سالهای آتی با مسائل مبتلا به این پدیده در سطح وسیع روبرو خواهیم بود. بر این اساس ضروری است، سیاستها و برنامه ریزی هایی به منظور حفظ و ارتقاء سلامت سالمندان از هم اکنون، مورد توجه سیاستگذاران و دست اندرکاران قرار گیرد.

در این راستا و به منظور اجرای مداخلات مؤثر در امر بهبود شرایط زندگی دوران سالمندی انجام مطالعات آماری و علمی از وضعیت سالمندان و نیازهای آنان قدم اول و البته اساسی است. لذا واحد سلامت سالمندان گروه بهداشت خانواده معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی گیلان، برای تعیین وضعیت سلامت سالمندان استان گیلان، اقدام به اجرای پروژه تحقیقی در سال ۸۵ نموده تا نتایج حاصله، برای طراحی و اجرای مداخلات بعدی در جهت ارتقاء سطح کیفی زندگی سالمندان استان و حتی کشور مفید واقع گردد.

دکتر ارسلان داداشی

معاون بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی استان گیلان

پیش گفتار

روند زندگی هر فرد از زمان تولد در صورتیکه از نعمت طول عمر برخوردار گردد به سوی سرنوشتی محتوم و البته میمون یعنی سالمندی خواهد بود. به عبارتی سالخوردگی می تواند به عنوان نشانه ای از زندگی طولانی، مبین برخورداری نسبی از مواهب زندگی تلقی گردد. بر همین سیاق در سطح جوامع نیز بر اساس روند تغییرات و حرکات جمعیتی در طول زمان، سالخوردگی را باید به عنوان آینده ای اجتناب ناپذیر پیش بینی نمود. هر چند این پیش بینی اگر با برنامه ریزی و تمهید مقدمات لازم و به طور کل با استقبال آگاهانه و آمادگی کامل از سالخوردگی چه در بعد فردی و چه اجتماعی همراه نگردد، قطعاً عوارض همراه این پدیده تأثیر نامطلوب بر کیفیت زندگی فردی و اجتماعی خواهد گذاشت.

از سویی کسب آمادگی مناسب در پیشواز از این پدیده مستلزم شناخت ابعاد و تأثیرات گوناگون آن بر جنبه های بیولوژیکی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و روحی روانی زندگی بوده و در این راستا دستیابی به اطلاعات متفاوت این گروه سنی به عنوان گام اول برای ارائه خدمات سالمندی الزامی می باشد.

از طرفی باید اذعان نمود که متناسب با سرعت پیشرفت و گسترش پدیده سالمندی و نیازهای متنوع و فزاینده این گروه در کشور ما، اقدامات کافی برای شناخت آنها و در نتیجه برنامه ریزی مناسب برای انجام مداخلاتی به منظور رفع این نیازمندیها صورت نگرفته است. بنابراین میتوان ادعا نمود که در بسیاری از استانها و از جمله استان گیلان هنوز این گروه سنی و نیازهایشان تا حدود زیادی ناشناخته و مغفول مانده است.

بر این اساس معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی گیلان بدلیل اهمیت مسئله سالمندی و به منظور تعیین وضعیت شاخص های سلامتی، اجتماعی، اقتصادی، و فرهنگی سالمندان استان برای برنامه ریزی و پیش بینی مداخلات بعدی در بهبود وضعیت این گروه سنی در سطح استان از سه ماهه چهارم سال ۱۳۸۵ اقدام به انجام پژوهشی با عنوان «بررسی سیمای سالمندان استان گیلان» نمود. و در سال ۱۳۸۶ با آنالیز داده های بدست آمده و تحلیل نهایی آنها، بررسی خاتمه یافت. از آنجائیکه این پژوهش در سطح استان به نوعی منحصر به فرد و اطلاعات آن قابل بهره برداری برای بسیاری از سازمانهای متولی ارائه خدمات سالمندان می باشد، لذا مقرر گردید تا نسبت به انتشار نتایج این بررسی در قالب کتابی برای بهره گیری عموم مسئولین و علاقمندان موضوع سالمندی اقدام شود.

مؤلفین این کتاب امید دارند که ماحصل تلاشهای آنان ضمن آنکه قابل استفاده مسئولین ذیربط، اساتید دانشگاه، دانشجویان رشته های مختلف پزشکی و پیراپزشکی و بهداشت باشد، بتواند به عنوان چراغ راهی برای اجرای بررسی های بیشتر در موضوع سالمندی مورد اقبال محققین قرار گیرد. بدیهی است گروه مؤلفین این مکتوب اشتیاق وافر خود را برای دریافت انتقادات و پیشنهادهای اصلاحی کلیه صاحب نظران این عرصه به صراحت اعلان داشته و از همه بزرگوارانی که با بیان نظرات خود در زمینه اصلاح این مجموعه نویسندگان آن را یاری می نمایند، کمال تشکر را دارند.

در انتها بر خود واجب می دانم که از حمایت های فراوان و مؤثر حوزه معاونت محترم بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی گیلان و به خصوص از جناب آقای دکتر ارسلان داداشی معاون بهداشتی و معاونین فنی و اجرایی ایشان و نیز از سرکار خانم دکتر فرحناز پاکدامن و سرکار خانم فرخنده فرزد کارشناسان گروه بهداشت خانواده استان بدلیل مساعدی فراهم در مراحل طراحی، اجرا و تحلیل اطلاعات این تحقیق و از جناب آقای دکتر علینقی کریمی مدیر گروه سلامت دهان و دندان و مدارس معاونت بهداشتی که به عنوان مشاور آماری طرح، با این پروژه همکاری نمودند، و نیز از کلیه مدیران شبکه ها و مراکز بهداشت که در پشتیبانی اجرایی از مراحل پرسشگری، و نیز کارشناسان بهداشت خانواده شهرستانها که در امر پرسشگری و جمع آوری داده ها تلاش بی دریغی را مبذول نموده اند، کمال سپاسگزاری را داشته باشم. همچنین تقدیر و تشکر خالصانه خود را از تمام سالمندان عزیز و خانواده هایشان که با صبر و بردباری در اجرا این بررسی پذیرای تیم های پرسشگری گردیدند، اعلام می نمایم.

و بیاد داشته باشیم که حضرت رسول اکرم (ص) فرمودند:

سالمندان را احترام کنید تا در قیامت هم نشین من باشید.

دکتر محمد عباسی کاکرودی

مدیر گروه سلامت جمعیت و خانواده معاونت بهداشتی

دانشگاه علوم پزشکی گیلان و مدیر پروژه تحقیق